

Hand-out 'Model'

In deze hand-out vind je uitleg over het model van Concurrerende Waarden bij Onderwijs en Ondersteuning. Dit is een hulpmiddel om keuzes te maken richting inclusiever onderwijs

Waarom dit model?

Inclusief onderwijs komt steeds vaker terug in plannen en gesprekken, maar we bedoelen er lang niet altijd hetzelfde mee of blijft het vaag. Dat maakt het lastig om samen keuzes te maken. Het staat dan in beleidsstukken, maar we weten niet goed van elkaar wat het betekent in de praktijk. Er zijn grofweg twee redenen waarom het uitwerken van inclusief onderwijs zo ingewikkeld is.

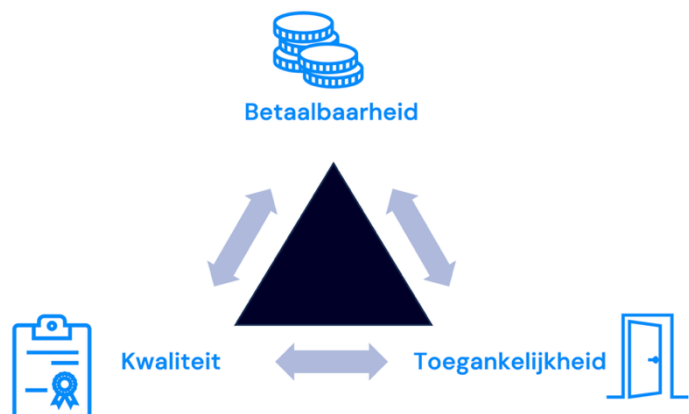
1. Waarden botsen met elkaar

De ene organisatie vindt veiligheid en rust belangrijk. Zij hebben de overtuiging dat leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften gebaat zijn bij een optimaal afgestemde onderwijssetting. Een andere organisatie vindt het vooral belangrijk dat leerlingen leren omgaan met verschillen gaat voor zoveel mogelijk samen in één klas. Beide uitgangspunten zijn waardevol, maar vragen om een heel andere manier van organiseren.

2. Praktische grenzen

Meer kwaliteit betekent vaak: meer tijd, geld en/of personeel. Deze zijn echter niet oneindig beschikbaar. Meer leerlingen opvangen (toegankelijkheid) leidt daarom vaak tot minder tijd of aandacht per leerling. Onderwijs is dus een voortdurende evenwichtsoefening tussen kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid.

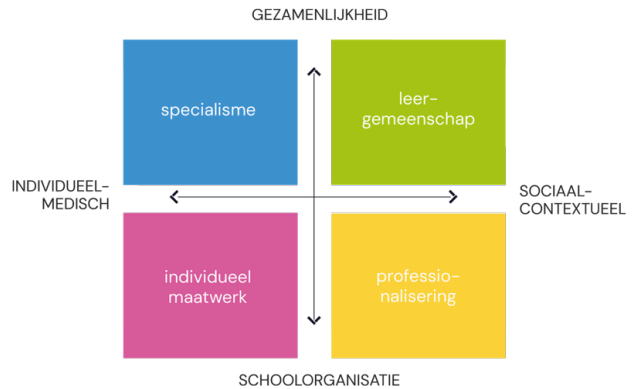
Inclusief onderwijs vraagt om het maken van bewuste keuzes. Wat vinden wij als school of bestuur belangrijk? Wat betekent dat nu concreet voor ons dagelijks handelen? En welke risico's of bij-effecten accepteren we daarbij? Het model van Concurrerende waarden bij Onderwijs en Ondersteuning is een hulpmiddel om daar samen over in gesprek te gaan.

Wat laat het model zien?

Dit model helpt je om in kaart te brengen hoe jullie nu werken en waar jullie naartoe willen.

Het model bestaat uit twee lijnen (assen): De horizontale as gaat over paradigma's van inclusie: Individueel-medische model vs. het sociaal-contextuele model.

- Links ligt de nadruk op het afstemmen op wat de individuele leerling nodig heeft.
- Rechts ligt de nadruk op het inrichten van goed onderwijs voor alle leerlingen tegelijk

De verticale as gaat over de regie: schoolorganisatie vs. gezamenlijkheid.

- In de bovenste helft wordt uitgegaan van een gezamenlijke verantwoordelijkheid in de (sub)regio.
- In de onderste helft is de eigen verantwoordelijkheid van iedere instelling (bestuur, school, team en/of professional) het vertrekpunt.

De vier typeringingen

De assen samen vormen een kruis, zo ontstaan vier kwadranten met uitgesproken typeringingen van inclusief onderwijs:

Specialisme: inzet van professionals met de juiste expertise; focus op welbevinden.

Individueel maatwerk: individueel ontworpen begeleiding binnen de school.

Professionalisering: sterk pedagogisch-didactisch klimaat; leraar wordt ondersteund.

(Leer)gemeenschap: scholen en partners werken in (leer)netwerk aan sterk onderwijs.

In de praktijk is er overigens vaak sprake van mengvormen, waarbij geldt 'hoe verdeelder het beeld, des te zwakker de beslissingskracht'.

Wat kun je ermee?

Het model maakt verschillen in opvattingen zichtbaar en helpt om gezamenlijke stappen te zetten. Door in gesprek te gaan met duidelijke handvatten kun je de richting van je regio, schoolbestuur, schoolteam of samenwerkingsverband samen bepalen. Het helpt jullie om het gesprek te voeren over hoe jullie naar inclusief onderwijs kijken:

- Waar staan we nu?
- Waar willen we naartoe?
- Wat vraagt dat van ons als regio, schoolbestuur, schoolteam of samenwerkingsverband?

Kortom, het Model van Concurrerende Waarden bij Onderwijs en Ondersteuning helpt schoolteams en besturen om keuzes te maken, vanuit visie én praktijk.

Concept gebaseerd op het OCAI-model (Organizational Culture Assessment Instrument): Cameron, K.S., & Quinn, R.E. (2011). Onderzoeken en veranderen van organisatiecultuur. Boom. Inhoud gebaseerd op het boek van Bert Wienen over inclusief onderwijs: Wienen, B. (2023). Van individueel naar inclusief onderwijs. Instondo. Bronvermelding bij gebruik van bovenstaande model: Doornbos, W., & Oers, M. van (2024). Matrix van Concurrerende Waarden bij Onderwijs en Ondersteuning. Instituut voor Inclusief Onderwijs.